



**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum  
theologiae scholasticae tomus ...**

**Rhodes, Georges de**

**Lugduni, 1661**

Sectio II. De objecto secundario visionis Dei.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)



Sed contra, potentia vt factiua Petri in particulari non potest cognosci quin cognoscatur totum à quo specificatur essentialiter, sed specificatur essentialiter à Petro in particulari, & aequè illum respicit essentialiter, ac potentia factiua omnium possibilium respicit omnia possibilia in communi: & distinguitur (vt dixi) a potentia factiua Pauli, per ordinem ad Petrum in particulari.

*Secunda responsio Herice.* Dices secundo cum Herice videri quidem omnes omnino respectus Dei ad creaturas quia illi sunt formaliter in Deo, sed quia illi non penetrantur propterea creaturas non omnes videri nisi confusè tantum.

Sed contra, ille cognoscit aliquod obiectum clare ac distinctè, qui cognoscit illud secundum rationem propriam prout distinguitur ab omni alio, non autem prout continetur sub aliqua ratione vniuersali; sed qui videt potentiam Dei vt factiuam Petri in particulari, videt Petrum secundum rationem particularem & propriam, non autem sub ratione communi possibilis: ergo videt distinctè Petrum, nam implicat videri distinctè respectum, quin eius terminus videatur distinctè.

Hactenus positiuè probauit non implicare visionem vnius attributi sine alio nunc vt ostendam id negatiuè.

*Solutio prima dubitationis.* Ad primam Resp. illud obiectum quod est in se omnino indiuisibile realiter, & diuisibile virtualiter, non necessariò videri prout est vnum & indiuisibile; quia videri potest inadæquatè sicuti est, secundum partes illas virtuales, quarum vna terminat conceptum alterà non terminante. Deinde concedo, quod personà quidditatiuè cognitā cognoscitur essentialiter, sed nego personam cognosci non posse intuitiue, quin cognoscatur quidditatiuè. Ad confirmat. sæpe dictum est quod attributa ante operationem intellectus habent distinctionem fundamentalem, & virtuales, vnde mirum non est si vnum cognoscatur inadæquatè sine altero.

*Solutio secunda.* Ad secundam Resp. attributa non ingredi essentiam Dei formaliter explicitè, sed formaliter implicitè vt dixi, idè fateor non posse cognosci quidditatiuè Deum quin attributa omnia cognoscantur formaliter implicitè. Ad confirmat. Resp. tres vnitates includi formaliter explicitè in ternario hominum, vnde disparitas est.

*Solutio tertia.* Ad tertiam Resp. argumentum Christi, quod ex vnitatis naturæ patris & filij colligit viso filio videri patrem, optimum esse, non quod hoc sit necessariū, sed quia est connaturale, & debitum secundum potentiam ordinariam.

*Solutio quarta.* Ad quartam Resp. rem prout est in se posse videri vel adæquatè, vel inadæquatè; si videatur adæquatè, videntur omnia cum quibus identificatur, si non videatur adæquatè, negonecessariò videri omnia quibus identificatur. Dixi Deum videri posse inadæquatè, atque adeò videri posse vnum attributum sine essentia & essentiam sine identificatione attributorum. Fateor tres personas esse modum quo Deus existit adæquatè ac in concreto consideratus, non sicut modus quo Deus existit consideratus inadæquatè. Neque enim implicat cognitionem intuitiuam inadæquatam ferri in rem in abstracto, & sine subsistentia, seu non cognitā subsistentiā nam etiam dæmon intuitiue cognoscebat Christum cuius ignorabat personalitatem.

*Solutio quinta.* Ad quintam Resp. æquiuocationem apertam committi, in nomine cognitionis abstractiue. Si enim cognitio abstractiua significet eam quæ sit per species alienas, concedo cognitionem intuitiuam esse non posse abstractiuam: Si vero cognitio abstractiua significet eam quæ inadæquata est, & vnum præscin-

dit ab alio, in hoc sensu dico cognitionem intuitiuam, esse posse abstractiuam. Sed hic modus vt patet est inuitatus, & improprius.

## SECTIO II.

*De obiecto secundario visionis Dei, seu quomodo videntes Deum videant ea quæ sunt in Deo Eminenter.*

*Ratio videndi creaturas.* Certum est primò, creaturas vocari obiectum secundarium visionis Dei, quia Deus visus, est ratio videndi creaturas. Vera enim est hæc causalis, idè beatus videt creaturas quia Deum videt: hæc falsa idè beatus Deum videt quia videt creaturas. Difficultas igitur tota est, quomodo Deus visus possit esse ratio videndi creaturas. Hic enim totus cardo est nobilissimæ controuersie, ad cuius intelligentiam scire necesse est quibus modis fieri possit vt Deus visus, sit ratio videndi creaturas, & quid propriè sit videri creaturas ex vi visionis Dei.

Certum igitur secundò est, tripliciter posse Deum esse rationem videndi creaturas. Primò, causaliter sed mediātè tantum si Deus visus in intellectu beati producat speciem creaturæ, reuelando videlicet existentiam talis creaturæ. Sicut enim visio Dei & visio creaturæ sunt actus diuersi, & habent principia immediata diuersa vt patet. Secundò, Deus visus potest esse ratio videndi creaturam, etiam causaliter, & effectiue tanquam obiectum intelligibile si essentia Dei eodem modo concurrat per se ipsam immediātè ad visionem creaturæ quo concurreret species impressa propria ipsius creaturæ; nam obiectum concurret ad visionem vel per se vel per speciem sibi propriam. Si ergo Deus concurret ad visionem faciendo id quod faceret species, concurret ad visionem effectiue sed immediātè tanquam obiectum intelligibile, non tamen vt obiectum cognitum; quia species non prius cognoscitur quàm per eam cognoscatur obiectum. Tertiò, potest Deus esse ratio videndi creaturam formaliter, & vt medium prius cognitum, si determinet, intellectum ad videndas creaturas tanquam aliquid prius ratione cognitum, & penetratum, inferens cognitionem creaturarum, propter connexionem quam habet cum illis, & quia illas continet, & hoc est propriè videre creaturas ex vi visionis Dei, quia obiectum primum ex sui penetratione determinat intellectum ad visionem creaturæ non effectiue tantum vt in duobus præcedentibus sed etiam formaliter vt patet cum sit obiectum formale mouens ad videndum eodem actu obiectum primum & secundarium.

*Triplex modus videndi creaturas.* Certum est tertiò, tria omnino requiri vt Deus sit medium, & ratio formalis videndi creaturam. Primò vt per vnicum actum, & per vnicum principium videantur Deus & creaturæ. Sed hoc non sufficit quia Angelus per vnicam speciem impressam, & expressam cognoscit Petrum & Paulum, & tamen Petrus non est ipsi ratio videndi Paulum vt patet. Secundò, vt perfectio Dei cognita inferat cognitionem creaturæ propter connexionem quam habet cum illa; si enim penetro perfectionem aliquam etiam penetro quæ connexa cum illa sunt. Sed neque connexio illa sufficit, aliqui creatura esset medium cognoscendi distinctè Deum cum quo habet connexionem. Tertiò, ergo vt Deus visus sit medium, & ratio formalis motiua videndi creaturam, requiritur continentia creaturæ in ipso Deo; Positā enim connexionē simul & continentia poterit diuina perfectio penetrata esse ratio videndi creaturam, eo modo quo præmissæ syllogismi sunt motuum formale, ac medium prius cognitum in quo videri possit conclusio, si cognosceretur eodem actu, sicut Angelus eam cognoscit,

*Ratio videndi creaturas.*

*Triplex modus videndi creaturas.*

*Triplex conditio.*



gnoscit, similiter etiam partes videntur in toto, proprietates in essentia, & ut dixi conclusiones in principiis. His positis.

Diuisio  
contro-  
ueriæ.

Circa visionem creaturarum in Deo visio, grauis est & multiplex controuersia. Primò vtrum visio Deo, eadem etiam visione creaturæ videri possint intuitiue, secundum esse proprium. Secundò, vtrum videri possint in Deo ut medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter. Tertio, in qua Dei perfectione videantur tanquam in medio. Quarto, quas creaturas necesse sit videri ab eo qui Deum videt: id est vtrum ille videat necessariò omnia possibilia & existentia; vel certè vtrum videat saltem aliqua. Quintò, quas creaturas possibile sit videri: id est vtrum omnia possibilia imò futura etiam & existentia, ac proinde libera Dei decreta. Sextò, quid beati de facto videant.

### §. I.

*Vtrum creatura videantur aliquo modo ex vi visionis Dei secundum esse proprium quod habent in se ipsis.*

**D**ixi secundum esse proprium quod in se ipsis habent. Nam secundum esse illud eminentiale, quod habent in Deo, & est ipsa creatrix essentia, non est dubium quin omnes videantur creaturæ visio Deo. Difficultas ergo tantum est de illo esse quod ipsæ sunt, vtrum illud beati visio Deo cognoscant, non solum cognitione quadam communi, & consusâ, sed distinctâ, & propriâ penetrante usque ad vltimas differentias, æque ac si creatura ipsa per se ipsam moueret intellectum ad sui cognitionem.

Triples  
dubitatio.

Ratio dubit. est primò, quia cognoscere creaturam intuitiue, est illam cognoscere immediatè ut est in se, & per speciem propriam, ergo si cognoscatur in Deo non cognoscitur intuitiue, quia non cognoscitur in se, nec per speciem propriam, nec immediatè, quia Deus erit medium cognoscendi eam. Confirmatur quia possibilia cum non habeant existentiam cognosci non possunt intuitiue.

Secundò, nihil cognosci potest formaliter in Deo, nisi quod formaliter est in Deo, sed creatura non est in Deo formaliter, & distinctè, ergo non potest in Deo cognosci formaliter secundum esse proprium, sed tantum secundum esse illud eminentiale quod in Deo habent.

Tertio, illæ visiones distinguuntur quatum vna remanere potest alterâ sublatâ, sed visio creaturarum tolli potest, & mutari, remanente Dei visione, nam ut infra probabitur videri potest Deus sine vllis creaturis, & Deus beatis subinde nouos effectus reuelat. Deinde illud distinguitur ab alio quod ab eo causatur, sed visio creaturæ causatur à visione Dei; nam vera est hæc causalis, ideo videtur creatura quia Deus videtur, ergo non potest esse vna visio. Denique si vna est visio Dei, & creaturæ & tamen creatura videtur ex vi visionis Dei, sequitur creaturam cognosci ex vi visionis sui.

Conclusio.

Dico primò, videntes Deum, vident in Deo saltem ut obiecto primario aliquas creaturas secundum proprium esse, vna & indiuisibili visione, tres conclusio habet partes.

Videntur  
aliquæ  
creaturæ.

Prima, quod videns Deum saltem aliquas videat creaturas constans Theologorum omnium sententia est, quam ex variis patribus postea probabo. Visio enim, fidei responderet, fide autem multa credimus quæ spectant ad creaturas, imò sine illa cognitione manca esset beatitudo. Deinde illud esse eminentiale quod creaturæ habent in Deo cognoscitur ab illis qui vident Deum, sed illud non potest distinctè cognosci ac penetrari, quin cognoscantur creaturæ secundum

esse proprium quod in se ipsis habent, non enim potest distinctè cognosci continens quin cognoscatur contentum.

Secunda pars quod creaturæ videantur in Deo ut obiecto primario supplente speciem creatam, non autem per reuelationem, aut per speciem creaturæ, probatur: quia Deus facere potest per se ipsum id quod facit cum causis secundis, quando illæ non sunt vitales præsertim cum contineat & obiectum creatum, & illius speciem, ergo per se ipsum facere potest id quod faceret ipsa species. Neque opinor hoc negat Vasques asserens videri solum causaliter creaturas in verbo. Nam (ut dixi) si concurret ut species intelligibilis, concurret solum effectiue sed immediatè, & hunc modum maxime approbant Arrub. Recupit. & alij quos citant.

Videntur  
in Verbo.

Tertia pars quod videri possint Deus & creatura per eundem actum probatur: visis creaturis magis penetratur perfectio essentia diuinæ ut probabo postea: sed nisi vna visione videantur, Deus non magis penetrabitur ex cognitione creaturæ, quia perfectio vnius distinguitur à perfectione alterius, & nihil illi addet, ergo vna est visio Dei & creaturarum.

Videntur  
eadem vi-  
sione.

Ad primam Resp. cognosci ut est in se dupliciter sumi posse, primò, terminatiue quando aliquid terminat cognitionem eodem modo quo est in se. Secundò motiue, quando per se ipsum est motuum cognitionis. Ad visionem intuitiuam requiritur, ut obiectum cognoscatur ut est in se terminatiue non motiue. Creatura verò quæ cognoscitur in Deo, cognoscitur ut est in se terminatiue, quia reuera cognoscitur eo modo quo est, quamuis Deus sit motuum cognitionis. Similiter creatura sic cognita cognoscitur immediatè tanquam terminus cognitionis, quod sufficit ad visionem intuitiuam, ad quam sufficit quod obiectum videatur per propriam speciem, vel in aliquo quod illam contineat saltem eminenter quo modo essentia diuina continet speciem creaturæ. Ad Confirmat. Resp. posse aliquid intuitiue cognosci, quamuis non existat, modò videatur per speciem propriam, vel per aliquid in quo illa contineatur.

Solutio  
primæ du-  
bitationis.

Ad secundam distingo minorem sed creatura non est in Deo formaliter secundum esse proprium, tanquam forma intrinsecè Deo inhaerens, concedo: tanquam aliquid habitudinem, & connexionem habens cum Deo, nego. Non potest ergo in Deo videri nisi quod est in Deo, vel quod habet connexionem cum eo: Potest autem videri quod non est intrinsecum Deo, modò connexionem cum eo habeat.

Solutio se-  
cundæ.

Ad tertiam Respond. visionem quæ terminatur ad Deum & ad creaturas ita esse vnam, & indiuisibilem ut mutari non possit circa creaturas quin mutetur tota. Si ergo incipit beatus de nouo cognoscere obiectum aliquod creatum, non cognoscit illud per visionem beatam alioqui, mutari deberet tota etiam visio circa Deum, quia mutato etiam partiali & secundario obiecto, tota visio necessariò mutatur. Imò si visiones essent distinctæ mutata visione obiecti secundarij mutari etiam deberet visio primarij. Nam quando magis, aut minus penetratur obiectum primarium, visio circa illud mutatur, quando autem mutatur visio obiecti secundarij, magis vel minus obiectum primarium penetratur. Deinde nego visionem Dei esse causam visionis creaturæ, etiam si verum sit quod creatura videatur ex vi visionis Dei. Nam hoc non significat quod visio Dei causet visionem creaturæ, vnicus enim est actus, sed quod Deus sit obiectum formale motuum illius visionis quæ videtur creatura ut parebit ex modo dicendis.

Solutio  
tertiæ.



## S. II.

*Verum creature videantur in Deo ut med i  
prius cognito & ex vi visionis  
formaliter.*

Videri ex  
vi visionis  
formali-  
ter.

**S**apè contingit vt duo cognoscantur eodem actu, squorum tamen vnum non videtur ex vi visionis alterius; cognosci enim creaturam ex vi visionis Dei, est intellectum ex penetratione diuinæ perfectionis connexæ cum creatura, illamque continentis cognoscere eodem actu creaturam distinctissimè vsque ad vltimas differentias sic, enim obiectum materiale illius actus erit creatura, Dei autem perfectio erit motuum & obiectum formale, quia erit ratio cognoscendi.

Prima du-  
bitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia si perfectio intrinseca Dei est medium ducens in cognitionem certam creaturarum, oportet vt Deus habeat relationem transcendentalem, & connexionem essentiali cum creaturis hoc autem negatum aliàs est, quia videtur absurdum dicere quod implicante muscà implicaret etiam Deus, atque ita Deus non esset ens magis necessarium quam muscà: ergo Deus non est medium ad cognitionem creaturarum. Maior probatur quia, quando aliquid fundat cognitionem certam & necessariam debet esse connexum necessariò, & essentialiter cum altero ad quod est medium, vnde argumentor: Ponamus per impossibile quod creaturæ non fuerunt possibiles vsque ad hanc diem, & hanc possibilitatem incipere hodie, Deo prorsus immutato: tunc Deus comprehensus heri non ducebat in cognitionem creaturarum, ergo neque hodie ducit. Probo consequent. nihil est hodie in Deo quod non fuerit heri, ergo si heri Deus non ducebat in cognitionem creaturarum neque hodie ducit.

Secunda  
dubitatio.

Secundò, si Deus est medium prius cognitum, non cognoscitur eadem cognitione quæ cognoscitur creaturæ, alioqui eadem cognitio prior esset se ipsa: Confirmatur quia Deus causat illam cognitionem creaturæ vt cognitus, ergo cognitio Dei causat cognitionem creaturæ. Denique quando effectus aliquis videtur in causa dicitur videri solum abstractiue.

Tertia du-  
bitatio.

Tertiò, non apparet in qua Dei perfectione videri possint creaturæ tanquam in medio prius cognito: possent videri omnes possibiles, videri autem nullo modo possent futuræ ac existentes, quod tamen absurdum est. Ergo quamuis creaturæ videantur in Deo vt obiecto intelligibili dici tamen non potest eas videri tanquam in medio prius cognito.

Conclusio.

Dico secundò, creaturæ saltem possibiles videntur in Deo tanquam in medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter ita docent cum S. Thom. communius Theologi, quibus immeritò repugnat cum omnibus Nominalibus Vasques disp. 50. & eum sequuti Becan. Alarcon. &c.

August.

Primò, enim ita expresse docet Augustin. lib. 4. de Genesi ad litteram cap. 22. & seqq. lib. 11. Ciuitatis cap. 7. & 29. vbi explicans sex illos dies quibus factus dicitur esse mundus, de cognitione quam habuerunt Angeli, de conditis creaturis, occasione illius factum est vespere, ac mane dies: duplicem in Angelis distinguit cognitionem creaturarum, alteram vespertinam quæ cognoscantur res in propria natura: alteram matutinam quæ cognoscantur in Verbo Dei. Nam (inquit libro illo de Genesi) in comparatione lucis illius quæ conspiciuntur in Verbo Dei, omnis cognitio, quæ creaturam aliquam in se ipsa nouimus nox quodammodo dici potest. Et lib. 11. Ciuitat. Cognitio creaturarum in se decoloratur est, quam cum in sapientia Dei concipiunt, velut in arte per quam facta est. Neque illa explicare potuit Vasques de illo esse eminentiali quod creaturæ.

Tom. I.

ræ habent in Deo. Nam illud cum sit ars ipsa, & vita Dei, non potest dici videri in arte Dei.

Secundò, eadem aliorum sine dubio Patrum mens est, Bernardus lib. 5. de considerat. *Videt* (inquit) *beatus Verbum. & in Verbo facta per Verbum: neque opus habet ex his quæ facta sunt factoris notitiam mendicare, nec enim vel vt ipsa nouerit ad illa descendit, quia illa ibi videt, vbi melius sunt quam in se ipsis.* Fauent etiam Gregorius lib. 2. Moralium cap. 2. Anselmus in elucidario. Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 10. & illi omnes qui dicunt videri creaturæ in Deo vt in speculo vt dicam statim.

Reliqui  
Patres.

Tertiò, igitur Rationes efficaces id persuadent, quia quotiescunque aliquis effectus habet connexionem necessariam cum causa, in qua etiam continetur secundum omnes proprias rationes cognosci potest in causa tanquam in obiecto formali cognitionis quid? enim est esse medium quam esse necessariò connexum, & continere; illa enim ratio est ob quam proprietates cognoscuntur in essentia vt medio, & conclusiones in principiis, sed creaturæ necessariam habent connexionem cum Deo, & in illo continetur tanquam in causa, & idea tum proxima tum remota: ergo Deus est medium ad cognitionem creaturarum. Confirmatur quia sicut se res habet ad esse, ita se habet ad cognosci, sed creaturæ secundum totum suum esse continentur in omnipotentia Dei, ergo continentur etiam secundum totam cognoscibilitatem, ergo possunt ex eo cognosci.

Rationes.

Deinde, creaturæ videntur in Deo tanquam in medio cognito si videntur ex eo quod magis penetratur Deus, sed videntur ex eo quod Deus penetratur magis, ergo videntur in Deo vt medio. Probo minorem: nam ad comprehensionem, & penetrationem alicuius causæ oportet cognosci eius effectus, ergo creaturæ videntur ex eo quod magis penetratur Deus. Confirmatur quia sicut implicat videre omnipotentiam vt sic, quin cognoscantur creaturæ saltem in genere, sic implicat cognosci omnipotentiam vt factiuam Petri, quin cognoscatur Petrus. Non enim maiorem habet connexionem cum creaturis in genere, neque magis illas continet quam creaturas in particulari.

Denique, Deus in sua essentia, & omnipotentia tanquam in medio videt omnes creaturas vt postea dicam, ergo essentia Dei potest esse medium ad cognitionem creaturarum; si enim in ratione obiecti habet hanc vim, sic etiam illam habet in ordine ad cognitionem creaturæ.

Ad primam Respon. negando esse necessariam relationem transcendentalem Dei ad creaturas, vel etiam connexionem essentiali vt Deus sit medium ad cognitionem creaturarum, sed sufficere connexionem necessariam ex suppositione necessaria & infallibili. Fateor nullam esse in Deo relationem secundum esse, ad creaturas, sed tantum secundum dici, sed neque dari connexionem vllam essentiali Dei cum creaturis, quibus implicantibus non statim sequeretur implicare Deum. Est ergo tantum inter Deum & creaturas connexio necessaria, ex suppositione quod creaturæ sint possibiles, quæ suppositio necessaria est essentialiter; & hæc connexio sufficit vt creaturæ videantur in Deo vt medio, sicut ergo Deus licet omnino absolutus sit, tamen ex suppositione quod creaturæ sunt possibiles, intrinsecè potest illas producere & intrinsecè illas per se cognoscet sic ducere potest in cognitionem creaturarum, ex suppositione quod illæ sint possibiles, & sicut Deus esset omnino idem si creaturæ non essent possibiles, & quantum est ex se tam esset potens, & sciens secundum totam entitatem intrinsecam scientiæ ac potentæ, sic etiam posset quantum est ex se intrinse-

Solutio  
primæ du-  
bitationis.

H

cè



cè ducere in cognitionem creaturarum possibilem, quamvis de facto ad eam non duceret, non ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ, sed ex defectu possibilitatis creaturarum. Imò addo vnum quod valde in hoc negotio videtur notandum. Nam quamvis nulla creatura esset possibilis, Dei tamen omnipotentia semper esse posset medium ad eas cognoscendas ex suppositione quod essent possibles, nam semper hæc omnipotentia esset relativa secundum dici, & cognosceretur per ordinem ad creaturas etiam in particulari ex suppositione quod non essent impossibiles.

Vnde patet quid responderi debeat argumento proposito. Primò, enim disting. illud anteced. ponamus quod creaturæ non fuerunt possibles vsque ad hanc diem, tunc Deus heri non ducebat in cognitionem creaturarum possibilem, ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ Deo necessaria ad representationem creaturarum, nego: ex defectu possibilitatis creaturarum, concedo. Sicut enim eà posita statim sine mutatione intrinsecæ esset potens, sic sine mutatione intrinsecæ esset representans, quia semper totum habet ex parte sua necessarium vt sit potens, sciens, & representans. Secundò, etiam absolutè illud potest negari. Si creaturæ essent impossibiles, Deus non illas representaret sub suppositione possibilitatis quia semper ordinem haberet ad eas secundum dici.

Instabis: posita impossibilitate creaturarum Deus non potest intrinsecè representare illas vt possibles, & nunc intrinsecè representat, ergo nunc aliquid est intrinsecum in Deo quod tunc non esset.

Respondetur disting. antecedens Deus non representaret intrinsecè creaturas ex defectu perfectionis intrinsecæ Deo necessaria ad representandum nego: ex defectu possibilitatis creaturarum concedo.

Solutio  
secundæ  
dubitatio-  
nis.

Ad secundam Respon. semper obiectum formale prius ratione cognosci, quam obiectum materiale & tamen eadem cognitione cognosci, quia non cognoscitur prius naturā, vel prius tempore. Neque absurdum est quod vna cognitio, prout terminatur ad obiectum primarium & formale, sit prior ratione se ipsā, prout terminatur ad obiectum secundarium. Cognosci autem ex vi visionis non est cognosci ex causalitate ipsius visionis, sed ex causalitate obiecti formalis vt cogniti eadem cognitione sicut reuelatio est formale obiectum actus fidei prout credita eodem actu quo creditur articulus ipse fidei: similiter enim Deus causat cognitionem creaturæ vt cognitus eodem actu. Denique visio effectus in causa quæ secundum omnes rationes illum continet est verè intuitiva vt dictum est.

Ad tertiam vt Respondeatur videndum est paulo fufius.

### §. III.

*In qua Dei perfectione videantur creature.*

EX his, qui Deum putant esse medium prius cognitum, alij putant creaturas videri solum in omnipotentia, alij addunt scientiam, & ideas, alij amorem etiam & decreta libera. Communiter autem dicitur illas videri in verbo diuino.

Quadruplex  
dubitatio.

Ratio dubitat. primò est: quia creaturæ non possunt videri magis in verbo, quam in patre ac Spiritu Sancto, si creaturæ neque magis connectantur, neque magis contineantur in Verbo, quam in Patre ac Spiritu Sancto. Sed illæ neque magis connexionem habent, neque magis continentur, ergo non videntur specialiter in Verbo.

Secundò, creaturæ non videntur in Verbo tanquam in causa, sed tanquam in speculo, ergo non

videntur in Verbo vt medio prius cognito: consequentia est clara, quia speculum non est medium ad videndum obiectum oppositum, neque videntur per eandem speciem, obiectum & speculum, sed neque obiectum videtur ex vi visionis speculi; si enim Deus non concurreret ad visionem speculi, obiectum tamen in eo videretur.

Tertiò, si Dei scientia & idea sunt rationes obiectivæ in quibus prius cognitis cognosci possint intuitivè obiecta quæ representant, sequitur quod in ipsa visione Dei creata, intuitivè cognita videri posset ipse Deus cuius est imago. Hoc autem absurdum est vt postea dicitur, ergo scientia, & idea sunt tantum formales representationes, in quibus obiecta videantur intuitivè.

Quartò, si videntur creaturæ in omnipotentia & idea tanquam in causis, videri etiam poterunt in decreto & amore. Hoc autem absurdum est.

Dico tertiò, creaturæ videri possunt intuitivè à beatis, tum in omnipotentia tanquam in causa: tum in scientia practica, quæ ars est, & idea diuina: tum etiam in proprietate relatiua diuini Verbi. In decreto autem diuino non videntur.

Ratio primæ partis est: quia Deus per illas specialiter perfectiones potest esse medium videndi creaturas per quas cum illis habet connexionem, & illas continet. Per omnipotentiam & ideas, causat creaturas, atque adeo connexionem habet cum illis & illas continet. Imò & proprietates relatiua Verbi diuini, specialiter est illarum causa, quia vt Verbum, specialiter est ars Dei, & idea notionalis ad cuius similitudinem Deus omnia facit: atque ita per quandam appropriationem dicuntur potius creaturæ in Verbo videri quam in Patre ac Spiritu Sancto. Deinde Verbum specialiter representat creaturas ex eo quod procedens per intellectum, representat etiam quod est in intellectu Patris, atque ita videntur in eo creaturæ vt in speculo, vt in prototypo, vt in libro: *Vident enim* (inquit Augustinus lib. 13. Confess. cap. 15.) *faciem tuam semper, & ibi legunt sine syllabis temporum, quid velis voluntas tua.*

Secunda pars quæ docet implicare vt in decreto Dei vlla creatura videatur intuitivè manifestis rationibus probari potest. Primò enim decretum non potest esse medium ad visionem rei cum qua non est connexum necessariò, & quam non continet tanquam eius causa; sed decretum liberum non est necessariò iunctum cum effectibus liberis voluntatis creatæ, neque illorum causa est seclusa omnipotentia, ergo implicat vt in decreto solo videantur vlli effectus. Deinde implicat videri decretum, vt est decretum tale, quin videatur terminus eius extrinsecus, vt vrgebo postea pluribus. Quia decretum vt sic includit saltem in obliquo terminum, ergo implicat vt terminus videatur in decreto vt medio. Alioqui terminus ille prius videretur quam videretur. Deinde in causa prorsus indifferente vt sic, implicat cognosci effectum determinatum, quia illa non magis representat vnum effectum quam alium, sed decretum de effectu libero, est omnino indifferens alioqui tolleretur libertatem: ergo implicat vt in eo videantur effectus liberi. Sed de hoc iterum dicam conclus. 5.

Ad primam liquet responsio: quomodo cum Verbo per quandam appropriationem, magis dicantur connecti, & contineri creaturæ, quam cum patre, quia ex sua proprietate notionali est causa exemplaris omnium.

Ad secundam Resp. frequentissimè Theologos vri hac Metaphorā speculi voluntarij, vbi & in quo videantur creaturæ, quod aiunt, præsertim S. Thom. Bonavent. Scotus & Durandus qui Deum appellant speculum



speculum intelligibile ubi omnia relucent. Deductaque appellatio est ex Augustin. epist. 112. & lib. de triplici habitaculo cap. ultim. quem imitatur Concilium Senonense decreto 13. Deum appellans speculum omniforme, ut postea dicam. Sed fatendum tamen est non esse propriam illam, sed solum Metaphoricam loquutionem, ut bene probat argumentum, praesertim quia obiectum visum in speculo causat sui visionem & per propriam speciem videtur: speculum enim non est species obiecti, neque causat eius visionem, neque eadem species est obiecti & speculi. Cum tamen in videntibus Deum Deus ipse sit quasi species creaturae, cuius etiam visionem causat. Videtur tamen aptissima esse similitudo illa speculi, quod sicut intuens speculum oppositum, transit in rem illam quae in eo representatur sic intuens Dei essentiam, transit per illam ad creaturas.

Ad tertiam Respond. scientiam Dei si sumatur praecise in ratione imaginis intentionalis esse quidem medium ad cognoscendas creaturas abstractiue, quia ut sic non continet neque causat creaturas. Vnde in scientia Dei pure speculatiua nego videri creaturas intuitiue, sed abstractiue tantum cum illa non sit causa rerum. Si vero sumatur scientia ut est practica, & idea omnium effectrix, tunc est verè causa continens creaturas in esse reali. Vbi est manifesta disparitas, inter creatam visionem, quae solum est imago, & scientiam Dei quae imago est & causa.

Instabis in causis creatis cognosci non possunt effectus per eas producibiles, alioqui qui cognosceret intellectum humanum, cognosceret omnes eius cognitiones, & omnia obiecta per eum cognoscibilia, ergo neque cognoscuntur in omnipotentia.

Respond. etiam in causis creatis effectus cognosci posse, si adaequate ab illis pendeant de comprehensione maior difficultas est de qua postea dicetur.

Ad quartam patet disparitas inter omnipotentiam & decretum; illa enim est essentialiter connexa cum re possibili, & continet illam.

## §. IV.

*Quas creaturas necesse sit videri ab eo qui Deum videt.*

Statu co-  
trouersae.

**H**abemus perfectiones diuinas in quibus ut causis creaturae videntur, nunc virgent aduersarij difficilius; necesse igitur fore ut videantur omnes tum possibiles, tum futurae, tum existentes cum omnes in Deo ut causa aequaliter represententur. Vnde tria hoc loco quaerimus, vtrum necesse sit videri creaturas omnes; vtrum necesse sit aliquas saltem videri: & vnde oriatur ut videantur plures aut pauciores.

Triplex  
dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia omnipotentia Dei non est continentia entis possibilis in communi, sed in particulari, neque terminus eius primarius est ens possibile in communi, sed ens possibile in particulari, ergo visà omnipotentia non est opus ut videatur omne possibile in communi, sed in particulari. Probo anteced. omnipotentia eo modo continet ens possibile, quo modo potest illud producere, sed potest illud producere tantum in particulari, ergo continet illud in particulari non in communi.

Secundò, essentia Dei aequaliter representat creaturas quauis possibiles, & necessariò illas representat, ergo si videtur aliqua, necessarium est videri omnes. Probo. conseq. non potest imago videri quin cognoscatur res per illam representata, beati vident totam Dei scientiam & omnes ideas, ergo vident omnes creaturas. Confirmationem quia ideo per te una creatura videtur, quia videtur omnipotentia

Tom. I.

illam representans, sed omnipotentia omnes in particulari representat, ergo videntur omnes in particulari.

Tertiò, si non omnes creaturae videantur sed aliquae tantum, dari debet aliqua causa quae proximè determinet intellectum ad videndam potius unam quam aliam, id est debet dari ratio cur videatur potius una quam alia, sed nulla potest dari ratio. Vel enim illa est lumen gloriae, vel concursus omnipotentiae, vel obiectum primum vel ipsamet visio: non lumen gloriae quia illud est indifferens ad quilibet creaturas manifestandas sicut quilibet habitus versatur circa quilibet obiecta materialia, quae participant eandem rationem formalem: non essentia diuina, quae representat aequaliter omnia neque ipsa visio, quia quaeritur, vnde determinetur intellectus ad visionem creaturae unius magis quam alterius.

Dico quartò, videntes Deum intuitiue, non vident necessariò creaturas omnes in particulari, sed neque ullam determinatè, quamuis necessariò videant omnes sub ratione communi possibilitatis.

Prima pars quod non omnes creaturae in particulari necessariò videantur ab eo qui videt Deum probata manet ex sect. superiori; si enim una perfectio diuina potest videri sine alia, potest etiam videri scientia, & omnipotentia, quin videantur respectus omnes quos dicunt ad obiecta extrinseca, ergo videri potest omnipotentia, quin videantur in particulari omnes creaturae.

Secunda pars quod neque necessariò videatur creatura vlla in particulari, sed possit dari aliqua visio Deo adeò imperfecta ut videat Deum, & tamen non videat in particulari ullam creaturam. Prob. quia si potest aliqua creatura in particulari occultari iis qui vident Deum, potest etiam occultari creatura quilibet; non est enim vlla ratio cur occultari non possint omnes si potest una. Deinde cum Deus concurrat ad visionem per modum speciei, quare? non ita potest moderari concursum ut essentiam solam videndam exhibeat sine creatura vlla in particulari. Quo ergo perfectius videtur Deus, eo plures videntur creaturae in Deo ut medio prius cognito: quo autem videtur imperfectius eo videntur pauciores; potest autem aliquis videre adeò imperfectè ut non videat ullam creaturam determinatam. Vnde implicat visionem omnipotentiae Dei, sine creaturis esse perfectiorem etiam circa Deum quam cum creaturis; quia omnipotentia eo perfectius videtur, quo magis penetratur, sed quo plures & perfectiores creaturae videntur eo magis penetratur causa, ergo visio circa Deum est perfectior cum creaturis quam sine illis.

Tertia pars quod implicet videri omnipotentiam formaliter, quin videantur creaturae omnes secundum rationem communem possibilis, negatur ab Herice, & dubia videtur Suari. Probatur autem: quia implicat cognosci potentiam sub propria ratione productiui quin cognoscatur alicuius possibilis esse potentia, sed videntes Deum ut omnipotentem vident omnipotentiam ut productiuam, ergo cognoscunt illam alicuius possibilis esse potentiam. Probo maiore quia omnipotentia quidditatiue cognosci non potest sine eo, sine quo non potest definiri, non potest autem definiri nisi ut alicuius producibilis productiua, ergo neque cognosci.

Ad primam Resp. eodem argumento probari posse quod oculus non specificatur a colore in communi tanquam ab obiecto & termino primario, quia solum videt colorem in particulari. Vnde nego primum antecedens, nam omnipotentia ut sic denominatur ab ente possibili in communi. Ad probationem distinguo maiorem: omnipotentia eodem modo continet possibilia quo illa potest producere, omnipotentia

Conclusio

Non est  
necesse vi-  
deri om-  
ne possibi-  
le.

Nec est  
necesse vl-  
lam videri  
creaturam.

Videntur  
omnia se-  
cundum  
rationem  
communem  
possibilis.

Solutio  
primae du-  
bitationis.

H 2

sumpta



sumpta inadæquatè secundum præcisam rationem omnipotentia, nego: omnipotentia adæquatè sumpta secundum totum suum ambitum concedo, potest autem ut sæpè dixi videri omnipotentia, secundum rationem præcisam omnipotentia quin videatur secundum totum suum ambitum.

Instabis sermonem hic esse de omnipotentia ut est in se distinctè cognita, non autem prout subest conceptui nostro præcisivo. Respondeo enim esse sermonem hic de omnipotentia ut est in se inadæquatè sumpta, non autem de omnipotentia ut est in se adæquatè. Fateor quod si videretur adæquatè omnipotentia, viderentur etiam omnes creaturæ possibiles in particulari, sed si videatur inadæquatè, videntur tantum creaturæ sub communi ratione possibiles, nam omnipotentia secundum inadæquatum conceptum maiorem habet connexionem cum ente possibili in communi, quam cum ente possibili in particulari.

Solutio  
secunda.

Ad secundam Resp. essentiam Dei æqualiter, in actu primo & necessario, representare omnes creaturas sed non in actu secundo, quia potest moderari concursus suum ad representationem in actu secundo. Ad probat. Distinguitur maior, non potest videri imago in actu primo representans quin videantur res representatae nego maiorem: non potest videri imago in actu secundo representans concedo. Ad confirm. dist. maiorem, idè videtur una creatura quia videtur omnipotentia illam representans in actu primo nego: in actu secundo concedo.

Instabis, omnipotentia in actu secundo representat necessariò creaturas in communi, ergo & creaturas in particulari. Respondeo disparitatem esse quia omnipotentia sub ratione omnipotentia denominatur à creaturis sub ratione communi possibiles, non specificatur ad vlla creatura in particulari.

Solutio  
tertia.

Ad tertiam Resp. causam quæ determinat intellectum ad videndum in essentia Dei vnam potius creaturam quam aliam, duplicem assignari posse, primò formalem, secundò effectivam. Ratio formalis ob quam vna potius creatura videtur quam altera est maior penetratio essentia diuinæ; Nam quo magis penetratur essentia eo plures, & perfectiores in ea videntur creaturæ. Itaque quando plures illæ videntur visio est intensior, & perfectior circa obiectum primum, & diuersam habet perfectionem indiuidualem ratione diuersi obiecti secundarij.

Ratio autem effectivè intellectum determinans ad videndam in verbo vnam potius creaturam quam aliam obscurior est, alij enim putant hoc provenire à diuersa perfectione luminis gloriæ, quod determinat intellectum ad videndas plures creaturas quando est perfectius. Sed hoc est difficillimum ut rectè probat Arrub. d. 26. c. 3. & 4. quia omnis habitus extendi potest ad omnia obiecta materialia in quibus est ratio propria obiecti formalis. Nam v.g. quilibet habitus fidei potest inclinare ad credendum quemlibet articulum: habitus temperantia ad moderationem cuiuscunque voluptatis, sed in visione Dei creatura est tantum obiectum materiale, Deus autem obiectum formale. Deinde ut rectè argumentatur Vasquez d. 5. o. c. 4. si à solo lumine provenit quod videatur creatura perfectior, poterit ex vi huius luminis effici ut videantur omnes creaturæ quæ sunt imperfectiores ea quæ videntur.

Alij ergo ut Arrub. & Herice id referunt ad solam Dei omnipotentiam quæ concurrat ut species, sed hoc est etiam difficile, quia quoties perfectior est visio circa obiectum primum necesse omnino est ut detur lumen gloriæ perfectius, sed ut plures videantur creaturæ necessaria est visio perfectior circa obiectum primum, ergo necessarium est lumen

gloriæ perfectius. Existimaverim itaque causam quæ proximè determinat intellectum ad videndam vnam potius creaturam, quam aliam esse primò quidem concursus diuersum omnipotentia per modum speciei, quia id quod determinat intellectum, ad vnum potius obiectum materiale quam ad aliud, non est solus habitus se tenens ex parte potentia, sed illud quod se tenet ex parte obiecti, ut inductione constare potest. Deinde verò id quod primariò, & remotius, intellectum determinat ad hanc visionem est etiam lumen gloriæ, quia (ut dixi) vbicunque perfectior est visio primarij obiecti, lumen etiam gloriæ requiritur perfectius, cum autem perfectiores creaturæ cognoscuntur, Deus cognoscitur perfectius. Itaque lumen gloriæ non determinat ad videndam hanc potius creaturam quam aliam, sed determinat ad videndum Deum cum tali perfectione, ex qua sequitur quod videatur talis creatura: est autem ad hoc necessarius diuersus concursus omnipotentia qui proximè determinet ad hanc potius videndam creaturam quam alteram æqualis perfectionis, quia hoc à lumine gloriæ fieri non potest ut rectè probat argumentum: cum illud æquè possit valere ad videndas omnes creaturas æquales aut minores, modo determinatio fiat per omnipotentiam.

### S. V.

*Quas creaturas sit possibile videri ex vi visionis Dei.*

**T**riplex etiam hoc titulo difficultas clauditur sequens, eo quod diximus videri creaturas ex vi visionis Dei. Queritur enim utrum ex vi visionis Dei possint videri omnia possibilia. Deinde utrum videri possint etiam futura & existentia: denique quomodo videri possint decreta libera. Primum illud caput de cognitione omnium possibilium discutietur commodius quæst. sequenti, cum agam de incomprehensibilitate Dei ubi etiam dicetur de cognitione omnium futurorum & existentium, nunc ergo quoad futura & existentia, saltem aliqua & quoad decreta Dei libera.

Triplex  
contro-  
uersia.

Ratio dubitandi primò est, quia si futura & existentia videntur in verbo, necesse est, ut quando res prius futura incipit esse actu existens tota mutetur visio; nam id quod erat prius essentialiter representatio futuri, ut futuri, necessariò perit si non representat amplius futurum; cum amittat prædicatum suum essentialè, consequens illud absurdum est, quia sic visio Dei perpetuò mutaretur tota, quia semper aliquid incipit esse actu existens, quod erat prius futurum: ergo beati non vident in verbo existentia & futura alioqui visio Dei non erit immutabilis & æterna.

Prima du-  
bitatio.

Secundò si beati vident futura & existentia in verbo, vident illa in aliqua Dei perfectione intrinseca tanquam in medio prius cognito, sicut vident possibilia. Probatur, nam possunt existentia, & futura cognosci in omnipotentia, si ad eam cognitionem sufficiat connexio necessaria ex suppositione; sed huiusmodi connexio sufficit; nam alioqui possibilia non possent cognosci, ut probavi supra: ergo cognosci etiam possunt existentia, & futura, quæ ex suppositione quod sint futura & existentia, sunt essentialiter connexa cum Deo. Confirmatur primò quia non minus essentialiter res futura est connexa cum omnipotentia, & decreto, quam res possibilis est connexa cum sola omnipotentia, ergo res futura tam videtur ut futura in omnipotentia, & decreto quam res possibilis in sola omnipotentia. Confirmatur secundo essentia & perfectio Dei prorsus immutata potest cognoscere, ac producere creaturam, ergo potest

Secunda  
dubitatio.



potest illam representare, quomodo enim plura, requiruntur ad representationem quam ad productionem.

Tertia dubitatio.

Tertio, si possunt videri decreta libera in essentia ut medio cognito possunt etiam videri futura, & existentia, sed possunt videri decreta libera, ergo & futura, maior sapè probata est, quia viso constituto, necesse omnino est videri constitutum eius, & distinctum ab omni alio, terminus autem saltem extrinsecè distinguit unum decretum ab alio ut patet. Probatur ergo minor, non maior requiritur mutatio in essentia Dei ut representet decretum, quam ut faciat decretum, sed ut faciat decretum nulla requiritur mutatio, ergo neque ut illud representet. Deinde illud decretum aequè est in Deo ac si esset aliquid Deo superadditum, sed si esset aliquid Deo superadditum videri posset in essentia ut medio, ergo etiam nunc videri potest.

Quarta dubitatio.

Quarto, tam implicat videri rem futuram in essentia, ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, quam in ea videri ut medio cognito. Quod probatur ideo per te res futura cognosci non potest in essentia ut medio, quia immutata manente omnipotentia potest res esse futura, vel non futura, sed eadem ratio probat futura non posse videri in essentia ut specie intelligibili, nam essentia immutata non potest representare id quod est contingens tanquam eius speciei. Denique si non videntur futura in Deo ut obiecto formali, non videntur eadem visione quâ videtur Deus, quia non possunt eiusdem actus plura esse obiecta formalia.

Dico quinto, implicat futura, & existentia imò & decreta libera videri in verbo tanquam in medio prius cognito, sed videntur tantum in eo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, ac per se ipsam determinante intellectui ad visionem.

Non videntur futura in verbo.

Prima pars negans futura & existentia videri posse ex vi visionis formaliter, contra Thomistas, Falsolum, & Suarezem, probatur à Molina, Herice, Recupito, primo quia non possunt videri futura ex vi visionis nisi videantur vel in ipsa potentia diuina, vel in eius causalitate, neutrum dici potest, ergo non videntur futura ex vi visionis formaliter, minor probatur nam virtus omnipotentiae dicit tantum quid Deus possit, non autem quid actu faciat, causalitas non est in Deo sed est actio extrinseca quæ sic non videbitur in Deo, sed in se ipsa.

Dices videri futura in omnipotentia simul & decreto.

Sed contra clarè argumentor, in causa indifferente ut sic implicat cognosci effectum determinatum: sed omnipotentia etiam posito decreto est adhuc indifferens ad dandum concursum vel ad eum negandum, alioqui decretum illud aduersaretur libertati, ergo in omnipotentia & decreto implicat cognosci effectum liberum. Deinde duo sunt in ipso decreto libero Dei: alterum in recto est actus ipse necessarius indifferens intrinsecè ad plura: alterum in obliquo est ipsum connotatum extrinsecum, in ipsa Dei perfectione intrinseca sola implicat videri futurum; quia illa perfectio intrinseca sola, non est decretum sine connotato extrinsecò: ergo non potest videri decretum ut sic sine connotato quod est res futura, ergo decretum non potest esse medium ad videndam rem futuram. Deinde decreta videri non possunt ex vi visionis formaliter ut probabo statim.

Secundo illud non videtur ex vi visionis formaliter, quo viso non magis penetratur essentia, sed viso effectu futuro, non magis penetratur essentia & omnipotentia, ergo futurum non videtur ex vi visionis formaliter. Probatur minor viso effectu futuro

non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae ac omnipotentiae, si posita futuritione nulla sit maior perfectio intrinseca in omnipotentia, quam si effectus non esset futurus, sed nulla est maior perfectio intrinseca in omnipotentia quam si effectus non esset futurus, ergo cognita futuritione vel existentia non magis penetratur perfectio intrinseca omnipotentiae.

Dices magis penetrari omnipotentiam secundum virtutem intrinsecam & extrinsecam simul, non secundum virtutem purè intrinsecam.

Sed contra, implicat rem futuram videri in Deo ut medio cognito, quin videatur in perfectione purè intrinseca Dei, alioqui videbitur res in se ipsa non autem in Deo, quia illa perfectio extrinseca Deo, est ipsa res futura sed res futura videri non potest in perfectione Dei purè intrinseca, ergo videri non potest in Deo ut medio prius cognito.

Secunda pars quod etiam decreta Dei libera non videantur ex vi visionis formaliter probatur ipsdem rationibus; quia cognito decreto non magis penetratur perfectio intrinseca essentiae, si enim non esset decretum illa perfectio esset omnino eadem intrinsecè, ergo illud decretum non videtur in perfectione intrinseca essentiae. Neque dici potest illud decretum videri in perfectione intrinseca ut terminata; hoc enim rejicitur clarissime, quia perfectio intrinseca ut terminata est perfectio intrinseca & terminus, ergo videre decretum in perfectione intrinseca terminata, est illud videre in perfectione intrinseca & in ipso termino. Deinde ut per visionem essentiae videatur decretum, necesse est ut essentia in se habeat aliquid intrinsecum quo representet decretum & liberam eius terminationem, sed essentia nihil habet quo representet decretum, & liberam eius terminationem, nihil enim omnino in se habet intrinsecè quod non haberet, si non esset tale decretum, sed si non esset tale decretum non posset essentia illud representare intrinsecè, ergo neque nunc potest representare.

Decreta libera.

Tertia pars quod illa omnia videri possint in Deo ut obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, probatur à Granado, Arrub. Recup. quia essentia Dei potest prestare totum, quod praearet speciei impressa propria rei futurae vel existentis & decreti, si contineat eminenter totam illam speciem, sed continet illam, ergo potest uniri intellectui eo modo quo uniretur talis speciei, & concurrere ad eorum visionem. Non formaliter sed effectiue: quo modo facile vitantur omnia incommoda quæ opposuimus dicentibus decreta libera, & res futuras videri in aliqua Dei perfectione ex vi visionis formaliter. Nam hic Dei concursus est purè effectiuius, & facile ostendit quomodo perfectio Dei prorsus immutata intrinsecè possit representare futura, & decreta libera quæ non representaret si non essent futura; si enim in se, ut perfectio intrinseca Dei possit concurrere per modum speciei, cum prius non posset concurrere, debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet si non posset concurrere, sed si res non esset futura non posset perfectio Dei concurrere ad eius visionem, per modum speciei ergo ut posset concurrere quando res est futura debet habere aliquid intrinsecè, quod non haberet, si res non esset futura: Respondeo enim ad minorem quod si res non esset futura, Deus adhuc contineret totam speciem quæ representat illam ut futuram, atque ita posset verè concurrere ad eius visionem per modum speciei: nam v.g. tamen si Petrus nunc non existit, non est dubium quin possit Deus producere in oculo meo eius speciem quâ illum videam æquè ac si esset præsens. Ergo similiter immediate concurrere potest ad visionem

Videntur ut in obiecto intelligibili.



nem rei non futuræ, quā videam illam futuram, ubi non esset mendacium quia Deus non diceret rem illam esse futuram, imò si hoc ostenderet beato qui errare non potest reuelaret eodem tempore rem illam non esse futuram, quamvis exhibeatur ut futura.

Solutio  
primæ du-  
bitationis.

Ad primam Respond. eo argumento rectè probari quod futura & existentia non videntur eadem visione qua videntur essentia Dei, attributa, & creaturæ possibiles; nam visio Dei cum sit beatitudo essentialis, est etiam immutabilis: necesse autem esset illam mutari si per eam viderentur futura, & existentia, nam implicat ut cognitio creata quæ prius erat representatio rei ut futuræ, incipiat essentialiter esse representatio rei ut non futuræ sed existentis, nisi fiat in ea mutatio, alioqui sine mutatione trāsiret à cōtradictorio in contradictorium quod implicat, alioqui per solam etiam mutationem extrinsecā factam in obiecto, posset intellectus creatus scire aliquid quod non sciebat prius, & voluntas creata immutata, posset aliquid velle liberè quod non volebat prius. Hoc autem quamvis admittatur in Deo propter infinitatem, explicatur tamen difficillimè: in creaturis autem certum est admitti nullo modo posse; quia earum actus specificantur essentialiter ab obiectis, atque ita mutatis obiectis, mutantur etiam necessariò. Dicere autē quod visio rei futuræ, incipit esse visio rei præsentis quia extenditur ad rem ut præsentē, vel etiam dicere quod modificatur, non soluit difficultatem. Primum quia illa visio quæ essentialiter est representatiua rei ut futuræ posita quacunque extensione, vel modificatione semper est representatio rei ut futuræ, sed visio rei futuræ essentialiter representat illam ut futuram, ergo etiam posita illa extensione representabit ut futuram, sicque beatus videbit futurum, quod est præteritum. Deinde illa extensio, & modificatio, est noua entitas representans vitaliter rem ut existentem quæ prius non cognoscebatur, ergo est noua visio. Dicere autem quod visio beata representat existens specificatiuè abstrahendo à tempore, præsentis, & futuro, videtur absurdum, quia existentia dicit actualitatem in aliqua differentia temporis, dico enim quod res vel erit, vel est, vel fuit: imò quæram de ipso tempore, quod beatus videt futurum, existens, & præteritum, certè non potest abstrahere illius cognitio ab huiusmodi differentiis.

Itaque dici necessariò debet futura & existentia videri per visionem distinctam à beatifica, neque inconueniens est illam subinde mutari.

Solutio  
secundæ  
dubitationis.

Ad secundam satis probatum est superius possibilia esse necessariò connexa cum omnipotentia, ex suppositione quod sint possibilia quæ suppositio est necessaria. Futura verò, & existentia sunt necessariò connexa ex suppositione contingenti, quæ connexio nullo modo sufficit ad cognitionem infallibilem alioqui omne contingens cognosceretur necessariò, & hæc suppositio est ipsum futurum quod cognoscitur.

Ad confirmat. nego rem futuram esse tam necessariò connexam cum omnipotentia & decreto, quam possibilia sunt connexa cum omnipotentia. Nam posito decreto potest res non esse futura, quia illud est indifferens, & conditionatum. Deinde illud decretum cognosci non potest sine ipso effectu, atque ita implicat ut dixi ut effectus cognoscatur in decreto tanquam medio. Ad secundam confirmationem: concedo posse fieri & cognosci de nouo aliquid sine mutatione intrinseca, neque posse tamen representari ab essentia ut medio, quia requiritur connexio necessaria ut statim dicam.

Solutio  
tertiæ.

Ad tertiam probatum etiam est, decreta Dei libera videri nullo modo posse in essentia ut medio prius

cognito. Ad primum ergo argumentum Resp. disting. maiorem: ad hoc ut essentia repræsentet decretum, ut species eius impressa non plura requiruntur, quam ut faciat decretum concedo: ut repræsentet tanquam medium cognitum nego: Quia ut repræsentet eo modo requiritur connexio necessaria & oportet ut eo cognito ipsa essentia magis penetretur. Ad alteram probationem distinguitur etiam: sed si esset aliquid superadditum contingenter connexum videretur in essentia nego, si esset necessariò connexum, concedo.

Ad quartam iam dixi essentiam immutatam posse repræsentare res futuras, per modum speciei, quia semper contineret speciem impressam earum etiam si non essent futuræ, quomodo autem diuersa sit visio satis dictum est.

Solutio  
quartæ.

## S. VI.

*Quenam creatura actu videantur ab eo qui videt Deum.*

**D**ixi quid videre beati possint in Deo, partim ut medio, partim ut specie, nunc minor difficultas est circa ea, quæ actu vident etiam ij qui minimam visionem habent, id est ea quæ nullus ignorat beatus, ubi distinguere oportet ea quæ pertinent ad statum naturæ: quæ ad statum gratiæ: quæ ad statum cuiusque proprium.

Triplex  
status.

Ratio dubitandi primò esse potest, quia sancti orationes quæ ad ipsos diriguntur, vel vident in verbo, vel extra verbum, si in verbo, mutatur visio subinde quod negatum est: si extra verbum repugnare videbitur Concilio Senonensi prius citato.

Secundò, si cognoscant beati omnia, quæ ad statum cuiusque pertinent, fieri poterit ut plura cognoscantur ab eo qui minus beatus est, quam ab eo qui est magis beatus quod absurdum est, quia intellectus beati determinatur ad plures creaturas cognoscendas per lumen gloriæ perfectius, ergo qui magis beatus est plures cognoscit creaturas.

Dico sextò, nullus est beatus qui non cognoscat ex vi visionis concomitanter multa futura, & existentia, & plura etiam Dei decreta libera.

Multa vi-  
denti beati.

Primò enim ita docent Patres supra citati Bernard. l. 5. de consideration. c. 4. *Quidni videant ibi cor Dei, quidni? ibi probetur quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, patent viscera misericordiæ, cogitationes pacis diuinitatis salutis, mysteria bona voluntatis, benignitatis arcana, & alibi vident verbum, & in verbo, facta per verbum.* August. per cognitionem matutinam & vespertinam, hoc sine dubio intellexit, & Concilium Senonense decreto 13. docet beatis peruium esse diuinitatis speculum, in quo quidquid eorum interfit illucescat.

Secundò quia visio ut dixi fidei responderet, deinde status beatitudinis hoc exigit, tertio etiam amicitia Dei erga beatum exigit communicationem secretorum.

Dico septimò cognoscit beatus quilibet distinctè ac quidditatiuè quæcunque cognoscuntur per scientias quæcunque naturales, quæcunque pertinent ad mysteria fidei, & quæcunque pertinent ad proprium eius statum, ita omnes Theologi communiter.

Quenam  
ea sint.

Ratio enim vniuersum est quia status beatitudinis est ille in quo desiderare nihil ultra beatus potest, posset autem si ea ignoraret quæ spectant ad statum naturæ, ad ordinem gratiæ, ad statum proprium.

Primò ergo cognoscit distinctè, ac perfectè creaturas omnes actu existentes intra ordinem naturalem, secundum genera, species, indiuidua, essentiam, existentiam, proprietates, Gregor. l. 12. Moral. c. 13.

Ordo na-  
turæ.

*Quæ intus claritatem omnipotentis Dei vident, nullo modo*



modo credendum est, esse aliquid quod ignorent, & l. 4. Dialogorum c. 33. quod est quod ibi nesciant, ubi scientem omnia sciunt, Bernar. l. de triplici genere bonorum, O sapientia, quæ omnia quæ in cælo, & terra sunt perfectissime cognoscimus, in ipso fonte sapientie, rerum omnium cognitionem bibentes, alios omitto.

Ordo gratiæ.

Secundò intra ordinem supernaturalem cognoscit beatus quilibet omnes creaturas quæ aliquo modo pertinent ad mysteria fidei, earumque rationes circumstantias, essentias, existentias, & proprietates, ita enim colligitur ex scripturis, videmus nunc per speculum in Enigmate tunc autem facie ad faciem, reuelatâ facie gloriam Domini speculantes, &c. Faciet etiam perfectio beatitudinis, & sanè Christi Domini, cuiusque Matris amantissimæ non aspectus duntaxat, & congressus, sed perfectissima etiam cognitio, magnum videtur esse complementum beatitudinis, eorum qui per filij & matris amorem redempti sunt.

Quæ pertinent ad statum.

Tertiò, cognitio etiam illa extenditur ad omnes actus liberos & futura contingentia quæ pertinent ad cuiuslibet statum, alioqui non esset ita perfecta beatitudo, ut beatum quietum redderet in suo statu, significauit autem breuiter ea Guillelmus Parisiensis, prima parte summa tract. de animæ immortalitate c. 9. quidquid decebit, vel delectabit eas videre, visuræ sunt, sciunt itaque omnes amicorum, & consanguineorum prosperos, aut aduersos euentus, viam quæ quisque ad cælum deductus sit: parentes quæcunque spectant ad familiam, fundatores religionum quæ ad eorum bonum, aut malum statum, & cætera huiusmodi.

Ad primam Resp. certum esse quod orationes ad ipsos directas singuli sciunt, & distinctè cognoscunt sancti & quidem in verbo, ut persuadet Concilium Senonense, sed tanquam in specie, ac obiecto intelligibili, non tanquam in medio prius cognito ut probatum est.

Ad secundam Resp. fieri posse ut aliquis minus beatus plura sciat ratione status particularis, quàm alter magis beatus sed iste tamen ratione beatitudinis in genere multò plura cognoscit quàm alter, & ad hoc determinatur per lumen gloriæ perfectius.

#### QVÆSTIO IV.

*Quidditas, & proprietates visionis beata.*

Art. 2. 6. 7.

EX his quæ hæcenus disputaui de possibilitate, & principijs, & obiecto visionis beata, facilis est cognitio quidditatis eius & proprietatum, de quibus triplex restat controuersia. Primò quænam sit propria eius quidditas. Secundò an visiones Dei sint inæquales. Tertiò an visio sit vel esse possit Dei comprehensua.

#### SECTIO I.

*Quidditas, & prædicata propria visionis Dei.*

DVo habet qualibet cognitio intellectus ex quibus essentia eius dignoscitur. Primus est terminus qui per eam producitur. Secundum est obiectum quod per eam attingitur, ideoque tota visionis huius innotesceat quidditas, si primum constet qualis per eam producatur terminus id est utrum producat per eam species expressa, & verbum mentis, secundò quomodo per eam attingatur proprium eius obiectum quæ sunt propria prædicata huius visionis.

*Utrum visione Dei producat necessariò species expressa siue verbum mentis.*

**S**pecies expressa nomine, ut ex Philosophia constat, intelligitur representatio formalis obiecti cogniti, quæ potentia redditur formaliter cognoscens, soletque illa dici verbum mentis, eo quod per eam intellectus loquatur sibi, id est representet, seu reddat præsens obiectum. Cum ergo inter omnes constet reperiri necessariò in omni alia cognitione aliquam huiusmodi representationem formalem, quæ vel adæquatè vel inadæquatè sit cognitio, etiam si dubium sit utrum illa distinguatur ab actione per quam producitur, difficultas inquam est utrum visio Dei etiam sit species expressa, & verbum mentis productum de nouo, an verò per lumen gloriæ intellectus creatus, ita uniatur essentia Dei præfenti, ut sine vlla specie expressa fiat videns Deum.

Species expressa.

Ratio dubitandi est primò quia species expressa non est necessaria nisi ut suppleat absentiam obiecti, si enim obiectum est se ipso præfens, non debet fieri præfens per aliud, ergo ad cognitionem intuitiuam Dei præfentis non requiritur species creata. Deinde verbum est id quod immediatè intelligitur, ergo ubi Deus immediatè intelligitur, nullum requiritur verbum; si enim inter intellectum, & Deum, reperitur aliquod medium iam visio non est immediata.

Prima dubitatio.

Secundò, si intellectio qualibet est necessariò productiua verbi, sequitur quod secunda & tertia persona Trinitatis quando intelligunt, perducunt verbum, hoc autem est absurdum ut patet.

Secunda.

Tertiò, si datur in intellectu beati species expressa Dei, posset etiam dari aliqua species obiectiua, in qua scilicet prius cognita cognoscatur Deus, quod communiter non admittitur: probo autem sequi, quia qui videt intuitiue hanc speciem expressam necessariò videt Deum, videt enim Deum eo modo quo illa Deum representat sed illa representat Deum ut est in se formaliter, ergo qui videt hanc speciem videt Deum ut est in se.

Tertia.

Quartò, si datur huiusmodi species expressa, manet etiam in memoria species huius speciei, ut sit in aliis cognitionibus quarum recordamur, & per quas eodem modo videmus obiecta, ac si essent præfentia, ergo si sanctus Paulus v.g. vidit Deum in raptu & eius visionis recordabatur, videre semper poterat Deum intuitiue.

Dico primò, implicat esse Dei visionem in intellectu beati quæ non sit species expressa & verbum mentis realiter de nouo productum: ita Theologi omnes communiter contra recentiores Thomistas qui adherere hac in re maluerunt Caietano, quàm sancto Thomæ asserenti sæpius verbum mentis in visione Dei, ut rectè ostendit Suarez, Molina, Vasq. Fafol. Arrub. Herice, neque satis video quem sentum habere possit eorum sententia quam triplici ratione sic impugno.

Dari speciem expressam.

Prima sit ex ratione cognitionis: omnis cognitio creata etiam intuitiua est essentialiter productio verbi creati, visio Dei est essentialiter cognitio creata, ergo est productio verbi creati. Maior expressè habetur apud August. l. 6. de Trinit. c. 10. Cum se mens nouit, & amat, inquitur ei amore verbum eius, quod iterum probat c. 11. cum Deum nominas, maximeque cum eadem notitia etiam placita, dignèque amata, verbum est, & S. Thom. q. 27. art. 1. quicunque intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quod est conceptio rei intellectæ, & dicitur verbum cordis. Deinde argumentor omnis creata cognitio, est representatio formalis creata obiecti cogniti, nam

Prima ratio.

omnis